

— uoffisielle synspunkt

En ny slags penger

AV EVEN LORCH-FALCH

I FORBINDELSE MED EN REKKE FORELESNINGER FOR STUDENTER VED ELVERUM LÆRERHØGSKOLE SAMT EN FORELESNING FOR STUDENTENE PÅ ØKOLOGILINJEN VED VESTOPPLAND FOLKEHØGSKOLE PÅ BRANDBU SISTE HALVÅR, HAR JEG LAGET ET RESUMÉ AV TIDLIGERE ARTIKLER I ALTERNATIVT SAMFUNN OM BL.A. "MIRAKLET I WÖRGL", ØSTERRIKE, DER INNBYGGERNE LAGET SINE EGNE "MINKEPENG" OG FIKK AVSKAFFET ARBEIDSLØSHETEN, OG LØST FELLESSAMFUNNETS (KOMMUNENS) OPPGAVER. DETTE ER EN ØKONOMISK "OPPSKRIFT" SOM VIL BLI AKTUELL I DEN GRAD DET GAMLE ØKONOMISKE SYSTEM GÅR I OPPLØSNING/ FALLER SAMMEN....

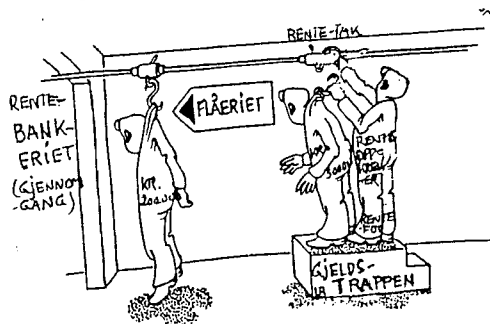

De økonomiske "løft" som politiske og kommersielle sjarlataner i pratokratiet bedriver, er her tydelig anskueliggjort....

Det var i begynnelsen av 1930-årene at den lille byen Wörgl i Østerrike gikk til det "utenkelige" skritt å utstede og bruke sin egen valuta. Dette var under den store depresjon og arbeidsløshet som sveipet som en farsott over hele den "siviliserte" verden.

Den unge borgermesteren, Michael Unterguggenberger, sto med en tom kommunekasse fordi de arbeidsløse innbyggere ikke kunne betale skyldig skatt. Oppgavene i kommunen var mange: veier og broer, bygninger og parker trengte til vedlikehold. Dette var det ikke penger til.

Problemen var 3 i tallet, 1) arbeidsløshet, 2) mangel på penger 3) byen forfalt pga. mangel på vedlikehold. Borgmesteren måtte finne en fellesnevner for problemene. Hva var den? Unter-

guggenberger fant fellesnevneren og løsningen på tragedien gjennom lesning av Silvio Gesells bøker om en alternativ økonomi. Borgermesteren tok den enkle beslutning å utstede nummererte "arbeidsbeviser" for en verdi av 32 000 schilling. Disse beviser var bare gyldige når de ble stemplet på byens rådhus, og de ble hver måned nedskrevet med 1% av deres nominelle verdi.

For å skape en frigjort kapital var det mulig for ihendehaveren å "revaluere" dem ved å anskaffe seg stempelmerker fra rådhuset før slutningen av hver måned.

Denne nedskrivningspraksis skapte ikke bare en hurtig sirkulasjon, men sørget også for at skattene ble betalt. Dette gjalt både forfalte, nåværende og kommende skatter. De innkomne skatter ble brukt

til å formidle sosiale og offentlige ytelser. På slutten av kalenderåret ble sedlene innkrevet, og ombyttet til nye. Dersom de påkrevde stempelmerker var påklebet, ble det ikke krevd gebyr for ombyttingen.

Ved å beregne seg et 2% fradrag, påtok kommunen (byen) seg også å omveksle arbeidsbevisene til offentlige Østerrikske schilling. for hele tiden å lette denne omveksling, og dermed garantere for de befrikkede beviser, deponerte (satte) kuratorene (formynderskapet eller overoppsynet) et beløp i den lokale

statsbank, et beløp som svarte til den utstedte mengde med lokal valuta. Pengene var utlånt til kredittverdige grosserere til 6% rente. Rentene fløt tilbake til byens kommunekasse. Dermed ble transaksjonene (eg. handelen) med den omkringliggende verden lettet enda mer.

Borgermesteren satte disse penger i sirkulasjon ved å betale 50% (senere hevet til 75%) av lønningene til byens funksjonærer og arbeidere i de nye pengene. Arbeiderne oppdaget at alle forretningsdrivende i Wörgl aksepterte de nye pengene som betaling og som verdimåler. Og sedlene vendte tilbake til kommunekassen i form av avgifter og skatter. Økonomisk sett var det ingen inflasjon. Politisk sett var altså pengene helt og fullt akseptert av alle kommunale partier.

Nettopp fordi pengene ble nedskrevet, sirkulerte de med stor hastighet og forsterket dermed den lokale økonomi. Videre kan man merke seg at lokalbefolkningen betalte ikke bare sine daværende skatter med glede og med de nye penger, de betalte også forfalte restanser (tidligere forfalte skatter). Dessuten betalte mange sine skatter på forhånd, fordi det var økonomisk fordelaktig.

Bortsett fra at folk nå ble satt i arbeid, som var det mest iøyenfallende ved "miraklet i Wörgl", ble mange håndfaste og fysiske verdier skapt. Blant annet gjaldt det gate-utbedringer, kloakksystemet, gatebelysningen, nye veikonstruksjoner, fabrikkbygningen, nye dreneringsledninger, etablering av et skianlegg (med tanke på turismen) og et nytt vannreservoar.

Til tross for at Wörgl-pengene var fullt og helt akseptert på det lokale plan, oppsto det stor motstand fra to sentrale krefter: Det Tyrolske Arbeiderparti og

ØKONOMISK FRI MÆNNESKELIG FRI

Den Østerrikske Sentralbank (tilsvarende Norges Bank). De syntes å frykte utbredelse av eksperimentet. Ideen ble nemlig kopiert av nabobyen Kirchbichl, som fra første bare hadde ledd av Wörgl-eksperimentet. De nye pengene var nå blitt gyldige begge steder. Også andre tyrolske byer besluttet å utstede nedskrivelige penger (minkepenger). Trusler fra Sentralbanken tok imidlertid motet fra dem.

Til slutt truet Sentralbanken (som var en statsbank) med rettslig forfølgelse, som endte med at eksperimentet ble stoppet ved tvang 1. september 1933.

Unterguggenberger skrev en analyse der han konkluderer: Nedskrivelig valuta oppfyller pengenes funksjon meget bedre enn "uforanderlig nasjonalisert valuta"! Han påpekte at det ingen vanskeligheter hadde vært, eller klager på - det å betale med den nye valuta, heller ikke ved påklebingen av stempelmerker. Den lokale valuta var akseptert overalt i forretningslivet straks etter oppstartingen av projektet.

Videre antydte Unterguggenberger at det ikke bare fungerte lokalt, men kunne anvendes i større målestokk, f.eks. i fylker og provinser, ja, også på landsbasis (hele nasjonen).

Også i Canada innførte guvernøren i Alberta midt på 30-tallet nedskrivelige penger, kalt "Prosperity Certificates". (Se nedenstående illustr.)

Regjeringen i Ottawa så straks "fare-signalet". Eksperimentet forbyddes.